

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

14. An in Regno Siciliae possit Rex disponere ad libitum, in quoscumque vsus voluerit, de fructibus Ecclesiarum vacantium? Et quid est sentiendum de consuetudine circa hoc? Ex part. 7. tractat. 10. & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

ita postulet ratio boni spiritualis, & bonum regimen ipsius Ecclesiae. Vnde Pontifex per nullum contractum potest à se abdicare supremam potestatem ad libere disponendum de his omnibus, quae faciunt ad bonam gubernationem Ecclesiae, vt notat Felinus in *cap. nouit. de iudiciis. num. 8.* & ideo omnis contractus & conuentio Papae cum quolibet Principe semper intelligitur cum hac tacita conditione, dummodo id non vergat in prauidicium & damnum Ecclesiae, quae generalis doctrina speciali ratione locum habet in materia exemptionis, tum quia quicquid in ea remittitur ex parte Ecclesiae ordinariè liberaliter sine compensatione conceditur; tum maxime, quia in hac exemptione magis est attendendum bonum commune status clericalis, quam vlla conuentio cum temporali Principe facta, quia necesse est vt semper habeat illam conditionem tacite inclusam, dummodo in prauidicium, aut vexationem, vel vilipendium status clericalis non cedat, aut sequatur aliquando ex concordia. Intercedente igitur simili causa poterit reuocari, sine illa vero non poterit saltem licite, si tamen fiat, existimo factum tenere propter supremam spiritualem potestatem Pontificis, quae in se minui non potest: quod etiam dicendum est de priuilegiis. Et ideo in Bulla Coenae de anno 1586. à Sixto V. fuerunt reuocata priuilegia omnia quibuscumque concessa, etiam si Pontificali, Imperiali, Regali, aut quauis Ecclesiastica, aut mundana dignitate praefulgeant, & ex quacumque causa essent concessa, etiam per viam contractus, aut remunerationis, &c. & magis in specie quoad violatores Ecclesiasticae immunitatis idem ferè habetur de iure communi in *cap. Clericis. §. fin. de immunitat. Eccles.* in 6. vt notat ibi glossa *vers. Non obstantibus.* & quamuis Papa in concessione alienius priuilegij expresse profiteatur quod numquam sit illud reuocaturus, adhuc tamen potest illud reuocare, & censi debet etiam reuocare de facto, quando in posteriori aliqua constitutione apponit clausulas derogatorias, vt expresse habetur in *cap. 1. de constitut. vob. 6.* & semper sibi referuat maiorem potestatem ad reuocandum, quam vnquam concedat per priuilegium, ex *cap. dudum. §. nos igitur, de praebend. in 6.* & haec omnia docet Suarez contra Regem Angliae, *lib. 4. cap. 34. n. 24.* Baldellus in *disput. Theolog. tom. 1. lib. 5. disput. 40. num. 7. & 8.* Alterius de *cessur. disput. 22. lib. 5. cap. 5. in fine,* & alij. Vnde nõ est audiendus Rebuffus in *concordatu. tit. de collationibus*, qui in Praefatione quaestionem proponit in §. *in super quaro*, an altera pars valeat derogari his concordatis? & respondet non posse, & tamen loquitur de concordatis inter Reges & Pontifices

Sup. his supra in Ref. 7. cursum in §. At posse. & infra in Ref. 43. §. Vlt. & in Ref. 325. §. 7. & seq. & si placet, lege alias Ref. & §§. postios in annot. §. 2. Ref. 1. huius annot.

Sup. hoc supra in Ref. 4. & infra in Ref. 41. in principio, & in fine, & in Ref. 49. per totum, & signanter §. 1. r. & seq. & in Ref. 196. & 197. §. 1. in fine, & seq. & in Ref. 325. &c.

2. Sed haec doctrina, vt supra diximus, non procedit ex parte principum, licet sit verà ex parte Papae, & ideo licet exemptio Clericorum esset de iure humano, quod ego nego; non potest tamen amplius reuocari ab Imperatoribus, quia, vt dictum est, & docet communis doctrina Canonistarum apud Felinum in *cap. Ecclesia Sanctae Mariae num. 97. de constit. & in cap. nouit. de iudic. num. 6.* & apud Azorium *tom. 1. lib. 5. cap. 13. quest. 52. 9.* Guetaram in *propugnator. libert. Eccles. assert. 1. §. 7. num. 33. & 34.* & Baldellum *ubi supra, lib. 5. disput. 35. num. 17.* priuilegia semel concessa Ecclesiis, vel ad pias causas, aut personis non subditis, non possunt amplius reuocari, quia eo ipso transeunt in ius alterius, in quem amplius non manet potestas, cum non sit subditus concedenti, & tanto magis si sint concessi in remunerationem laborum, & sint data ob merita, vt certe contingit in casu praesenti de exemptione concessa Clericis.

3. Non desinam etiam hinc obiter adnotare concordata inter Ecclesiasticos, & saeculares, etiam in Concilio Prouinciali facta, nisi confirmentur auctoritate Summi Pontificis nihil operari contra priuilegium immunitatis: quod intelligitur quando per concordiam concederetur laicis aliqua iurisdicção in Clericos, nam si non concedatur iurisdicção, sed tantum executio aliqua, vel nudum factum, valida erit talis concordia, vt eripere, v. g. arma Clericis noctu illa portantibus, vel comprehendere Clericum in graui delicto inuentum, &c. Ita Suarez, & Baldellus *locis citatis*, qui optime aduertunt huiusmodi concordiam semper esse debere ab arbitrio Praelatorum Ecclesiasticorum dependentem, non enim possunt ius aliquod in iudiciis laicis transferre, & ideo semper erit integrum Praelatis prohibere laicis, non obstante concordia, ne tales actiones exequantur, etiam si dicta concordata essent consuetudine firmata.

Sup. conten. tis in hoc §. supra in Ref. 2. §. Sed licet & infra in Ref. 17. §. pe. mult. & in Ref. 196. omn. in in §. vlt. & in Ref. 291. & 335. §. vlt. & in tom. 4. tract. 6. Ref. 19. §. 1. alin. 7. & in tom. 6. r. 1. Relia, §. 1.

RESOL. XIV.

An in Regno Sicilia possit Rex disponere ad libitum, in quoscumque usus voluerit de fructibus Ecclesiarum vacantium?
Et quid est sentiendum de consuetudine circa hoc. Ex part. 7. tract. 10. & Misc. 1. Ref. 1.

§. 1. **A**firmatiuum sententiam docuit Regè: D. Alphaldensis in quodam voto sub die 16. Febr. 1634. directo ad Excellentissimū Ducem Alcalá. Vbi mordicus tenet Regem nostrū de spoliis Ecclesiarum vacantium huius Regni Siciliae, *Poterne, disponere à sua voluntate come ne resta seruita, & haerere fauola libera & assoluta di farne quel che gli piace, ateso che Quilibet est arbiter, & moderator rei suae.* Ita ille, qui conatur hoc probare. Primò ex consensu Ministrorum Regiorum, qui hanc sententiam vt certam tenent. Secundò quia praesumitur Reges fundasse Ecclesias huius Regni cum tali conditione. Tertio ex consuetudine. Quarto ex priuilegio. Quintò ex simili Regalia, quam habet Rex Francia. Et S. xij ex exemplis, in quibus Reges liberè disposuerunt de supradictis spoliis.

2. Sed haec omnia profus refellenda esse puto, Et ideo ad primum argumentum assero plures Ministros Regios tam mortuos, quam viuentes hanc sententiam acriter improbasse, & improbare: vt patet ex Epistola Regis inferius apponenda, & subscripta à dignissimis supremi Consilij Italiae Regentibus. Ita ego testor sensisse Ioan. Baptist. de Blas. his M. C. Praesidem integerrimum, & Dominum Petr. de Blas. his, D. Henricum Tortoreti, D. Gasparum Mastrilli Consiliarios Regios, omnes heu mihi olim addictissimos: Et ita mihi constat etiam sentire multos alios Ministros Regios viuentes, quorum nomina consultò hinc apponere nolo. Et sententiam Corsetti nouissimè improbat vt infra patebit Ioan. Sclorzanus supremi Consilij Indiarum meritorissimus fiscus, & Franc. Salernus in fine huius disceptationis citandus testatur, quod concursu sententia Regiorum Ministrorum semper fuit, Regem non posse ad libitum de fructibus Ecclesiarum vacantium disponere.

3. Ad secundum Argumentum, quod praesumitur Ecclesias fuisse fundatas cum tali conditione, gratis dicitur: nam in earum fundationibus, vt ex lectura patet, nec verbum quidem inuenitur de tali conditione apposita, quae quidem de iure, vt notat Gloss. in *cap. generalis de elect. in 6.* & ibi Ioan. Vanquell.

quæ in ipsa fundatione approbata est: Adde quod in dubio præsumendum est bona Ecclesiæ concessa esse purè, absolute, & pleno iure, sine vlla reservatione, vt tradit Ioan. Cochier de liber. Ecclesiast. lib. 1. cap. 20. num. 9. Wamecius tom. ... consil. 174. numer. 7. & alij. Ergo, &c.

4. Ad tertium Argumentum. Nego adesse consuetudinem, quod Reges Siculi disponant de dictis spoliis ad libitum: quod in præcis Regibus euidenter probatur exemplo Guilielmi Regis, qui in Constitutionibus Regni lib. 1. num. 31. ordinat, & declarat spolia Ecclesiarum custodienda esse fideliter pro futuris Prælatibus. Vnde Rhenanus Choppinus de sacra Politia lib. 1. tit. 7. num. 21. sic ait, Non aliter vacantium Sicilia Ecclesiæ sedium custodes, se professi sunt Reges præci, ita vt qui condendis Episcopo fructibus annuis commissi fuerant dispensatores mandato Principis cogentur, eiusve curatiois rationes nouo Antistiti reddere. Sic ille. Posteriores verò Reges inuenio non ad nouum Antistitem, sed in vltis pios distribuere spolia viduarum Ecclesiarum consueuisse.

5. Vnde patet non esse verum dicere adesse consuetudinem, vt Reges nostri disponant ad libitum in quocumque vsu voluerint de spoliis vacantium Ecclesiarum, immò consuetudo est in contrarium, vt testatur ipse Rex, & supremum Italiae Consilium in Epistola infra apposta, & omnibus patet, nec indiget probatione: nam si talis adesset consuetudo, esset valde periculosa pro Regum conscientia; per ea quæ adducit Sanch. in opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 50. num. 10. Et Mancinus contron. iuris dissert. 5. cap. 13. num. 46. vbi probant prohibitionem disponendi de bonis Ecclesiast. in vsu non pios esse de iure diuino, & naturali, quod non potest derogare consuetudo. Et hoc etiam tenet Adamus Tanner. in 2. 2. D. Thoma dist. 4. q. 6. sub 8. n. 249. cum sequenti. Molina de iust. tom. 1. tract. 2. dist. 147. num. 27. Maytana in consulti. de spoliis n. 65. & alij penes ipsos. Vide etiam Henricum Canisium in Com. ad 1. 3. decr. tit. 66. cap. 1. fol. 112. & tit. 27. cap. 1. fol. 195. damnant similem consuetudinem tanquam irrationabilem vt potè Ecclesiæ nociuam, & pauperibus. Vnde cum Henric. I. inter consuetudines auitas, quas obseruari volebat, vna esset quod redditus Ecclesiarum vacantium ad ipsum pertinerent, quia talis consuetudo erat contra libertatem Ecclesiasticam; reprobata fuit à S. Thoma Cantuariensi, & ab Alex. III. vt patet apud Baronium tom. 12. anno 1164. & Richardum Bruneum in Monarchia num. 53. §. 12. Et ideo non grauior hic apponere carmina Wiilielm. Briti illius æui Poëtæ apud Laurentium Landmeter de veteri clerico lib. 2. cap. 23. & Choppinum lib. 1. Monast. num. 9. qui loquens de Henric. I. Rege Anglo sic cecinit.

Nam quidam Pastore carens Prælatiæ sedes
Civili Leitho, naturaliter vacasset,
Proxius Ecclesia bona cuncta vacantia ab ipso
Vsurpata suos conuerterantur in vsus,
Sicque Dei sponsam viduans, quantum ipse volebat,
Cogebat placido sibi demum nubere sponsa.
Istaque causa fuit aliis specialior, ob quam
Ense trucidavit Thomam virum ille beatum,
Qui tam peruersos ritus abolere volebat.

6. Et ad confirmationem supradictorum etiam non grauior hic apponere verba Michaelis Rausfel assertentis consuetudinem aliquorum Regum Angliæ retinendi spolia Ecclesiarum pro suo arario fuisse abusum. Sic enim ait in Historia Pontificiæ iurisdictionis lib. 5. cap. 3. num. 38. Henricus I. cum mortuo Anselmo noui Pontificis cooperationem ad quin-

que annos distulisset, vt interea medios fructus sacrificaret, callidè excusabatur hanc moram ideo se afferre; vt post exquisitam deliberationem aliquem tandem inueniret, qui Lanfranchi & Anselmi virtutibus respondens tantæ dignitati sufficeret: Henric. deinde I. lege lata in Conuentu Clarendon. statuit vacantis Episcopatus; Archiep. Abbatia, & Prioratus redditus ad Regem spectare: verum postea reuocauit quicquid contra libertatem & iura Ecclesiæ statuerat: sed non obstante reuocatione hunc abusum perdurasse testatur habemus, ex querelis Clerici Angliæ 1306. Ita Rausfel, vnde apparet: quod licet Reges Angliæ intendissent habere Regaliam in Ecclesiis vacantibus, vt testatur Archidiaconus, & Butrius in cap. generali de Elect. in 6. tamen eis non licebat fructus dictarum Ecclesiarum sibi applicare, vt docet Martha loc. cit. de iuris. p. 2. cap. 94. n. 29. & contrarium facientes abusum rectè commisisse asserit Rausfel, & ideo iram diuinam meruerunt. Vnde loquens de Guilielmo Rege idem Rausfel, vbi supra sic ait. Anglorum Reges quidam huiusmodi redditus successoribus reservarunt; quidam sisco suo addixerunt; ac istorum præsertim fuit Guilielmus Rufus, qui ob hanc inuasionem creditur nutu diuino transfixus ab vno ex suis, dum venatur sagitta, qua ille feram appetebat. Ita ille. Audiant hoc Reges, & contremiscant.

7. Ad quartum Argum. de Priuilegio quod affert ex Luca la Barbera in libro vocato Capireuio Ecclesiastico posset aliquis respondere ex Cardin. Baronio tom. 11. anno 1097. huic Auctori nullam fidem adhibendam esse, & vt verum fateat apud Siculos cordatos talis Auctor magnam non habet auctoritatem. Adde quod qui adducit priuilegium eius literas docere, & proferre debet ex cap. 1. de fide instrum. & ex cap. porro de priuil. & ibi Abbas, Decius, & alij, quos citat & sequitur Petrus de Viries ad Ritum M. C. V. 235. p. 2. n. 263. & Barbosa in Collectan. tom. 2. lib. 5. tit. 33. cap. 3. num. 5. & ita refellens aliqua Priuilegia Regibus, vt prætendebatur concessa docuit sac. Rota Romana in Offensi. Canonicius die 1. Decembr. 1595. coram Pegna, & in Assertioni libertatis Ecclesiastica in causa Venetorum anno 1607. quibus adde Pelantium. tract. de immunit. Ecclesiast. dist. 18. num. 2. & nouissime eruditum Ioann. Ant. de Saura in voto Platonis de primis instantiis, & aliis recursibus §. 1. fol. 48. colum. 2. cum Zulleho in Defensione. Abbatia Sancti Maximini sect. 2. §. 4. & ideo Castaldus tr. de Imper. q. 100. num. 16. rectè docuit quod cum priuilegia in facto consistent quantum de eis constabit cum eis tenendum erit, non enim præsumuntur.

8. Vnde Card. Tuschus tom. 5. concl. 342. n. 119. & alij asserunt non sufficere allegare priuilegium Summi Pontificis in genere, sed allegandum esse in specie; sed dictus Lucas nullum tenorem priuilegij adducit, neque diem & annum concessionis nec nomen Pontificis; ergo, &c. Nec valet dicere, quod de priuilegio testatur etiam Ferdinandus cognomento Catholicus: Nam Regi testanti de aliqua re non creditur, quando agitur de præiudicio tertij, vt docet Franc. Ferrer. in Consili. hac nostra obseruat. 3. n. 4. Gaspar Kloxius in tract. Nomicopolitico de Contribut. c. 20. n. 441. & alij. Nec etiam tunc Catholicæ Regi nostro Martini Regis exempla proponi possunt, ex eo quod tunc idem Rex faucebat partibus Antipapæ Auenionensis. Et ego obseruo, quod in Epistola Regis nunc feliciter regnantis insertis apponenda, ad supremum Italiae Consilium nullam mentionem facit de supradicto priuilegio; sicut nec fecerunt Oratores Regis nostri, in memor. ad Pontificem contra Responiones N. cap. 8. num. 157. & tamen ibi obseruant Regem Gallia habere tale priuilegium.

9. Non

Sup. hoc supra in Ref. 8. ex doctrina §. 2. paulo post initium, à Veri. Quæri potest. & in Ref. 11. §. 2. ad medium à vers. & ideo, & meritis infra in tract. 3. Ref. 19. ante medium, vers. & certe qui priuilegium.

Sup. hoc supra in Ref. 8. ex doctrina §. 2. paulo post initium, à Veri. Quæri potest. & in Ref. 11. §. 2. ad medium à vers. & ideo, & meritis infra in tract. 3. Ref. 19. ante medium, vers. & certe qui priuilegium.

9. Non desinam hinc etiam adnotare, quod ex alio capite redditur hoc privilegium suspectum: quia licet Molina *de Iust. tom. 1. tr. 2. dispn. 148. n. 31.* Mancinus in *Contr. iur. Dissert. 5. c. 13. n. 80.* & alij asserant ex graui & rationabili causa posse summum Pontificem concedere facultatem disponendi de bonis Ecclesiasticis ad vsus profanos; tamen, vt bene aduertit Sanch. in *Opus. 10. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 51. num. 9.* & Corduba *lib. 1. quest. 18. ad 1. & 2.* hoc non procedit quando Pontifex concederet facultatem disponendi in notabili quantitate, ita vt esset valde onerosa Ecclesiae; vel pauperum necessitatibus: quae omnia acciderent in Sicilia ex concessione asserti Privilegij, vt patet, nec eget probatione; ergo dicendum videtur, creditum difficile esse tale privilegium de disponendo ad libitum etiam in profanos vsus de bonis vacantium Ecclesiarum.

10. Ad quintum Argum. quod Rex possit expendere fructus vacantium Ecclesiarum in quoscumque vsus voluerit, ratione Regaliae, quam etiam habet Rex Galliae; Respondeo quod licet non desint vsque ad haec tempora qui temere supradictas Regalias defendunt, vnde nouissime hoc anno 1641. Hieron. Florent. in *dub. 1. Decret. tit. 6. de electione & electione potestate fol. 213.* sic ausus est dicere, Eadem ratione defuncto Episcopo, vel Praelato Regalia vacantia, sicut reliqua feuda quoties vacant, nomine Regis occupantur, & donec à Rege nouus Praelatus sacramento praestito Regalia receperit, interim fructus omnes suos Rex facit, fructus inquam omnes, & per consequens collationes etiam beneficiorum, quae tempore mortis Episcopi, vel iure & facto, vel iure tantum, vel facto tantum vacant. Hoc quidem ius Regium cum sit antiquissimum simul cum Regno natum, huiusmodi collationes, prauidicium non patiuntur per recentiora, nec eis potest derogari per Decretales, statuta particularia Ecclesiarum, Pragmaticas, Concordatas, Indulta, vel Mandata Apostolica. Ita ille cuius quidem verba censoria expurgatione Sacrae Congregationis Indicis, digna esse censent. Et idem aduersus supradictas Regalias acriter, & merito insurgit ex Doctoribus Gallis Remundus Rufus in *Defens. contra Molin. edita Parisiis anno 1553. fol. mibi 370.* & inter Belgas Ioan. Cochier in *Vindictis libertatis Ecclesiasticae lib. 2. cap. 3.* & doctissimus Boëtius Epon. in *Hereticis Quaestionibus lib. 1. per totum, vbi n. 141.* sic tandem exclamat. Dicimus igitur, ac alta voce pronunciamus nullam profus aliam Regalium defendendorum rationem fore instam, praeter solam, & vnicum solius Romani Pontificis, Ecclesiae Catholicae Capitis inter homines diuinitus constituti privilegium; quo laici rerum talium secundum commune ius alioquin incapaces ex mera gratia benignitateque summi Moderatoris Ecclesiastici redduntur earundem capaces: sic Epopus. Hinc individualiter pro casu nostro Martha *de iur. part. 2. cap. 40. num. 29.* & Azorius *part. 2. lib. 8. cap. 4. quest. 2. docent nullatenus competere Regibus ius super spolia vacantium Ecclesiarum.* Vnde Regibus Galliae ex concessione Apostolica spolia Ecclesiarum vacantium pertinere, ex Duateno, & Choppino notaueunt Oratores Regis nostri in *Republica, ad Responiones N. cap. 8. num. 157.* vbi asserunt [Los espolios en Francia los gozan los Reyes por concession Apostolica.] Sed quidquid sit de hoc, certum est Reges Francorum spolia Ecclesiarum vacantium non expendisse vnquam nec expendere nisi in pios vsus, vt testatur Rauffel, Auctor Galus in *H. stor. Pont. iuris lib. 5. cap. 3. num. 15.* & tandem attendas quod amice lector nullam Regaliam disponendi de bonis vacantium Ecclesiarum pro libito

Regibus competere, & praesertim Regi Siculo, sed abusum esse, non ex alio ore probandum est, quam Fiderici II. Imperatoris, & Siciliae Regis. Is enim in quadam Bulla aurea, quam summarie adducit Spondanus in *Annalibus Ecclesiasticis to. 1. ann. 1213. num. 4.* & per extensum inuenies apud Baronium, *to. 11. an. 1097.* vbi sic asserit. *Illum quoque dimitimus, & reputamus abusum, quem in occupandis bonis decedentium Praelatorum, aut etiam Ecclesiarum vacantium nostri consueuerunt antecessores committere pro motu propria voluntatis. Omnia nos spiritualia vobis, & aliarum Ecclesiarum Praelatis relinquimus libere disponenda, vt quae sum Casaris Casari, & quae Dei Deo recta distributione reddantur.* Ita Fridericus in sup. citata Bulla data apud Egram per manus Bertholdi de Nise Regalis Aulae Protonotarij, quarto Idus Iulij an. Domini 1213, quibus verbis vt liquidò patet, aperte fatetur se & alios Reges Siculos non potuisse de redditibus Ecclesiarum vacantium licite disponere ad voluntatis libitum ratione Regaliae, & si aliquando ab ipsis hoc factum fuit, per abusum factum fuisse asserere non veretur. Quid ad haec respondebit supradictus Minister Regius! Si Fridericus Imperator, & Rex Siciliae hanc Regaliam libere disponendi de fructibus viduarum Ecclesiarum sibi, & antecessoribus suis de iure minime competere cognouit. Quo iure ipse ausus est Regibus Siculis illam tribuere. Negandum est igitur ratione Regaliae competere Regib. fructus vacantium Ecclesiarum.

11. Ad sextum uero Argum. de exemplis adductis in contrarium, Respondeo aliqua & non pauca ex ipsis reduci posse ad opera pia. Et de illa assignatione pro Creditoribus Cardinalis Rudolphi, sola intercessio Summi Pontificis securum reddit Regem in conscientia. Ad alia uero dicendum est, illa non ad ius, sed ad factum pertinere, propter quod veritatem negare non possumus, neque illorum rationem dare tenemur, sed hoc ad illos spectare, qui consuluerunt Regibus nostris talia facere. Adde quod, quid fieri debeat spectandum, sit & non quod factum est, vt patet ex *l. sed licet. ff. de offic. Praef. & ex cap. cum causam, de elect.* Ideo pro cotonide huius resol. apponam verba P. de Soto in *insit. Sacerd. 2. sect. 3.* vbi sic ait: *Constat ex decursu totius Ecclesiae ab Apostolis ex ipso iure diuino bona omnium Ecclesiarum, cum Christi sint merito etiam pauperum esse, nec vlla ratione, aut humana potestate fieri posse, vt licite in alios vsus, quam Ecclesiasticos, & pauperes expendi possint.* Ita ille Et Nauarr. Major, Sylu. Angel. Aluar. Pelagius, & alij, quos citat & sequitur Tanner in *2. D. Thom. disp. 4. q. 8. dub. 8. n. 249.* Verum quia aliqui probabiliter, vt dictum est, sentiunt contrarium fieri posse, quando tamen ex iusta causa Summi Pontifex privilegium alicui concederet: cum in nostro casu privilegium sit dubium, & causa etiam dubia, & facultas disponendi nimis laxa, puto, vt dixi, Reges nostros minime in conscientia secutos esse, si expendere redditus Ecclesiarum vacantium in quoscumque voluerint vsus.

12. Et tandem non desinam pro confirmatione supradictorum apponere hinc Epistolam Philippi IV. nunc feliciter regnantis, subscriptam à toto sacro Consilio, & directam ad Ducem Alcalem tenoris sequentis. [Illustre Duque primo de mi Consejo de Estado, Virrey del Reyno de Napoles, y mi Lugarteniente, y Capitan General en el de Sicilia. Hafe recebido la carta, que me escrivistes a 18. de Febrero deste año con interuencion del Tribunal desse mi Real Patrimonio, en que me dais cuenta que haveys differido las executorias de quatro cartas mias, dos de 6. y dos de 23. de Octubre pasado:

Sup. hoc in tom. 4. tr. 7. Resol. 19. in fin. & ex lata doctrina Resol. 20. signat. ter. §. vlt. & in Resol. 27. §. 1. à lin. 3. & in aliis eius not.

Sup. content. to in hoc & seq. §. in tom. 4. tr. 7. Res. 27. & in aliis eius primae not. & supra in hac ipsamet Resol. §. 5. ad medium. & infra in §. vlt. à principio, vlt. ad med.

passado: por las quales mande, que sobre expolios y frutos de Iglesias vacantes se pagasen 35. Ducados à D. Mariano Valgarnera. 600. à D. Pedro Testai, y à D. Octauio Branciforte otros 35. porque quando tomastes à cambio los 1000. cleudos vltimos, que se remetieron à Genoua fue prometido que los 500. se pagarian con dineros de dichos expolios, y frutos de Iglesias vacantes, y que si se auuiesse pagando à otros se perderia el credito, que con tanto trabajo se va conseruando, y que con diferir el pagamento cortetian intereses, y hauiendose visto lo que refereis en dicha carta, y que mi consejo supremo de Italia me hà representado, que esta consignacion de los expolios y frutos vacantes Ecclesiasticos esta destinada para limosnas, y obras pias, y que los Señores Reyes mis predecesores de gloriosa memoria mandaron que los dineros procedidos de expolios no entrassen en Thesoreria, sino que estuuiesse por cuenta à parte, y dellos se hà hecho siempre limosna à Monasterios, y otras obras pias en esto Reyno, y algunas vezes se ha dado para alguna obra pia muy forzosa, y de gran respeto, aunque sea fuera del: y assi mismo se han dado à las personas proueadas en Argobispados, y obispados, y los demas beneficios para ayuda à sacar las Bulas de su Santidad de la dignidad ò beneficio, à que son presentados. Y que yo no soy absoluto dueño, y Señor de estos frutos vacantes, y expolios de los Prelados, porque siendo procedidos de cosas Ecclesiasticas, se han de conuertir en dichas obras pias, y no destinarse para otros fines, como lo han observado los Señores Reyes mis predecesores, y yo lo he declarado en diuersas ocasiones, mandando tambien, que no se den libranças sobre expolios para pagar deuda, ni en consideracion de seruicios militares, y por via de pensión à personas legas, y que no se admitan las composiciones, que los Prelados quieren hazer en vida para disponer de dichos expolios: porque en la disposicion de dichos bienes se hà da atender à lo que viene à ser mas prouechoso, y en beneficio de los pobres, y obras pias, y lo contrario seria dar ocasion de escandalo, y couerirse los frutos Ecclesiasticos en otro fin de aquel para que fueron destinados. Y que la librança de 145. ducados, que poco tiempo à mandè dar en el expolio de la vacancia del Argobispado de Montreal para ayuda allà fabrica, y sustengo de la fundacion que desseo hazer en las casas, donde nuestro Señor fue tan offendido en esta Corte por las personas, que castigò el Santo Officio. Y assi mismo 45. Ducados, que he mandado, se remitan aqui cada año hasta la cantidad necessaria para comprar capital de dos mil de renta, para dicha obra, y otras libranças de mucha piedad, que he dado sobre esta consignacion, no tendrian efecto, si passasse adelante lo que hauias prometido de pagar dichos 500. ducados, que se remetieron à Genoua con los dineros procedidos de dichos expolios, y frutos de Iglesias vacantes, y setia cosa de mucho escrupolo respecto de ser este dinero rentas Ecclesiasticas, y que yo succedo en ellas con la obligaciõ de Prelados, y de mala consequentia para adelante. Suplicandome el dicho mi consejo supremo de Italia mandasse que no se llegue à la caja de los expolios, y que en todo caso suplais esta cantidad de 500. ducados de qualquier dinero, y que si se tuuiesse sacado de dicha caja se boluiesse luego à ella: sin permitir, que se llegue à esta consignacion, si no es para los efectos, à que esta destinada, por que con este medio de las limosnas se plaque Dios N. S. y conceda à esta Corona

prosperos successos. Os encargo, que para poder tomar la resolucion, que conviene en cosa tan importante, me digais lo que se os ofrece en la materia, y el fundamieto con que haueys aplicado esto à lo que dezis, no hauiendose hecho nunca, hauiendo en ello el escrupolo, que se apunta. De Madrid 20. d. Agosto 1633. Yo el Rey Carrera. R. Brancia. R. de Neapoli. R. Torrezilla, R. D. Inicus Secretar.] Nota verò quòd stàte supradiçta epistola ex ordine Ducis Alcaentis memoratus minister Regius pro sua iustificacione edidit votum cum rationibus adductis supra, quas fat à nobis labefactatas esse putamus.

13. Denique non reticeam, quòd post hæc scripta an. 1635. & à viuis amicissimis visa & approbata, edidit sua erudita consilia hoc an. 1640. Franc. Salern. qui in lib. 1. consil. 18. §. 1. num. 5. nostram sententiam mordicus tenet, docens Regem nostrum neque ex priuilegio, neque ex consuetudine posse expendere fructus Ecclesiarum vacantium pro libito in quoscunque vsus voluerit, sic itaque asserit. Omnino displicet cuiusdam Regij Ministri placitum, volentis posse Dominum Regem ad libitum in quoscunque vsus etiam prophanos disponere de Clericorum spoliis, ac fructibus vacantium Ecclesiarum: hoc enim ius neque priuilegio, neque consuetudine quæri potest, vt liquido constat: Prohibitio enim disponendi de bonis Ecclesiasticis in prophanos vsus est de iure diuino, & naturali. Et quamuis nonnulli velint posse Papam ex graui causa eam libertatem concedere facultatem, tamen intelligunt in parua, non autem in notabili quantitate. Quamobrem dum hic Regius Administer Regi fauere nititur, ei penitus aduersatur. Deinde concors est, ac semper fuit omnium aliorum Ministrorum sententia, id iuris Regi minimè competere. Ita Salernus cui nouissimè addendus est eruditissimus, ac doctissimus Ioan. Solorz. Regius Consiliarius de *Indiarum iure tom. 2. lib. 3. cap. 12. num. 78.* vbi sic ait. Et si concedamus Regem nostrum iusto aliquo titulo, vel colore bonis Ecclesiarum vacantium potiri posse, adhuc tamen non videtur salua securitate conscientie ei consuli posse, quòd liberè & absolutè pro arbitrio suo in quolibet vsus expendere possit, cum quoad illa in locum Prælati intret & subrogetur, cuius obligatio erat vt potè Ecclesiastica, & intuitu Ecclesie quaerita in pios vsus erogare. Hæc Solorzan. qui quidem de directo aduersatur supradictato Ministro Regio, quem nos meritò in hac disceptatione refellere conati sumus. Manet igitur inconcussa nostra sententia, non posse Regem ad libitum in quoscunque vsus voluerit, disponere de fructibus Ecclesiarum vacantium Regni Sicilia. Et ideo Filiuc. tom. 3. tract. 43. cap. 7. quæst. 10. asserit quòd licet de consuetudine in Hispania aliisque in locis spolia Summo Pontifici, non soluantur, referuantur tamen vel successori, vel cedunt Ecclesie. Vnde ex his meritò refellendus venit Isaacius Habert de *Consensu Hierarchie. & Monarchie lib. 2. fol. 78.* qui contra Regem nostrum acriter inuehitur falsò asserens, illum in Sicilia Ecclesiarum & Clericorum spolia expilare, atque diripere, quod etiam dixit Sulpicius Mandrinus in *Chimera excisa c. 4. fol. 89.* Sed hi tanquam scriptores non bene affecti, non sunt audiendi: Nam Reges nostros fructus Ecclesiarum vacantium in Sicilia semper in pios vsus expendisse & expendere apertè patet, nec aliter posse fieri puto,

Pro contentis in hoc, & seq. veris in §. 11. huius Resol. medio vsque in finem, & in aliis eius not.

RESOL.